

Simpozij o kulturnohistoričnih in arheoloških problemih jugovzhodnoalpskega prostora v pozni antiki

Simpozij je potekal v času od 24. do 26.9. v prostorih Univerze v Celovcu. Arheološki del referatov so predstavili štiri predavatelji. Kot prvi je poročal Gernot Piccottini iz Celovca o najdbah in raziskavah pozne antike na Koroškem. Pri tem se je naslanjal predvsem na zanesljiva najdišča, domnevnih ni omenjal. Tako smo dobili podobo, ki je v glavnem znana že iz časa Eggerjevih raziskovanj, dopolnil jo je le z nekaj manj pomembnimi novejšimi najdišči. Pri tem je potrebno opozoriti, da še do danes na Koroškem ni prišlo do zadovoljivega verificiranja podatkov, ki jih je nekoč zapisal Franz Jantsch. Pregled naselbinskih postojank je zaključil s še krajšim pregledom grobišč in naključnih najdb.

Drugo predavanje s podobnim značajem Poselitev Slovenije v pozni antiki, arheološki pregled, je podal Peter Petru iz Ljubljane. V primerjavi s prej omenjenim je to delo pokazalo na mnogo številnejše arheološke rezultate, posebno še v zadnjem času. Tako je pred nami vstala podoba novih raziskanih najdišč, ki jih je avtor postavil v politične in socialno-ekonomske okvire tedanjega časa.

Naslednje arheološko predavanje je imel Franz Glaser iz Celovca, ki je predstavil izsledke revizijskih izkopavanj na Sv. Hemi nad Globasnico (Hemmaberg). Rezultati so nedvomno vredni vse pozornosti, saj v mnogočem spreminjajo podobo, ki smo jo do sedaj poznali iz poročil Rudolfa Eggerja. Poleg že prej znanih cerkva in baptisterija je odkril še manjšo memorialno cerkev, pokopališko cerkev, manjši stanovanjski objekt in sledove večjega, ki pa je šele sondiran. Zanimiva je predvsem sorodnost najdišča (tako po dimenzijah kot tudi po obliki stavb) z najdiščem Kučar pri Podzemlju.

Zanimiv arheološki problem je izpostavil Duje Rendić-Miočević iz Zagreba, ki je govoril o posebnem tipu zgodnjekrščanske arhitekture v noriških deželah. V svojem prikazu je primerjal nekatere tlorise zgodnjekrščanskih objektov s tlorisi posvetnih zgradb iz nekoliko starejšega

obdobja in tako skušal dokazati njihov izvor prav v podeželski posvetni arhitekturi. Teza je v mnogočem še odprta, saj bo potrebno upoštevati še številne spremljevalne okoliščine, kot je po referatu pokazala diskusija.

Odpadlo je predavanje Gustava Traversaria, ki bi moral poročati o arheoloških problemih in raziskavah v jugovzhodnoalpskem prostoru v pozni antiki.

V naslednjo skupino referatov lahko uvrstimo predvsem tiste, ki so se obravnavanega prostora v pozni antiki dotaknili s historigrafskega aspekta. Tu je še posebej izstopal referat Rajka Bratoža iz Ljubljane, ki je podal sistematičen in natančen pregled postopne kristjanizacije na področju Slovenije in ta zgodovinski potek dokumentiral tudi s številnimi arheološkimi najdišči in materialom.

Podobno temo (Romanizacija in kristjanizacija vzhodnoalpskega prostora okoli leta 400 n.š.) je imel Adolf Lippold iz Regensburga, le da je bil v svojih izvajanjih mnogo bolj splošen in je ostal pretežno pri širšem historigrafskem orisu obravnavanega področja.

Herbert Grassl iz Gradca je nakazal etnične in socialno-ekonomske pogoje za romanizacijo vzhodnoalpskega prostora v pozni antiki. Delo je skoraj v celoti temeljilo na pisanih virih, poudarek pa je bil predvsem na ekonomskem vidiku.

Luciano Bosio iz Padove je pred nami ponovno razgrnil Tabulo Peutingeriano in znova kritično pretresel vse podatke, ki zadevajo vzhodnoalpsko ozemlje.

Popolnoma z epigrafskega vidika je nastopil Fritz Freiherr-Lochner von Hüttenbach iz Gradca, ki je pokazal na izvor in strukturo rimskodobnih osebnih imen na Štajerskem. Njegov referat in referat Fulvia Babudiorija iz Trsta (Opažanja o rimski koloniji Tergestum, njegovih institucijah in dogodkih) sta se na tem simpoziju močno oddaljila od centralne teme, saj sta obravnavala obdobje, ki ni bilo v središču pozornosti tega znan-

stvenega srečanja. Seveda pa sta s tem nekoliko prispevala k poznavanju osnove, iz katere že lahko potegnemo nekaj osnovnih dilem, ki se vlečejo tudi v obdobje pozne antike.

Giovanni Battista Impallomeni iz Trsta je govoril o nekaterih juridičnih problemih v zvezi z najdbami iz mesta Iulia Concordia. Gre predvsem za omembe kaznovanja oseb, ki so v antiki ropale in pustošile grobove.

Mario Mirabella Roberti iz Vidma je poročal o mestu Iulium Carnicum (Zuglio) kot o alpski diecezi v prostoru akvilejske metropole in nakazal probleme njegovega dislociranja v poznantičnem obdobju.

Skoraj vsa predavanja je spremljala živahna razprava, ki je odgovorila na marsikatera v referatih nakazana vprašanja, še več pa jih je samo poudarila.

Dvema dnevnoma predavanjem je nato sledila ekskurzija z ogledom dveh reprezentančnih koroških najdišč, Magdalenske gore (Magdalensberg) in Sv. Heme (Hemaberg).

Slavko Ciglenčički